

HAJDÚ-BIHAR MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Tájékoztató Hajdú-Bihar megye mezőgazdaságának helyzetéről

I. A megye termőföldterületei, időjárási viszonyai

Hajdú-Bihar megye a 6.211 km²-es nagyságú területével az ország területének 6,7 %-ára terjed ki. A mezőgazdaságilag művelt terület mintegy 480.000 ha, amelyből 333.525 ha szántó. Ez meghatározza a megye jelentőségét a mezőgazdasági termelés szempontjából. A gyümölcsös és szőlő részesedése különösen az EU átlaghoz, de a hazaihoz viszonyítva is alacsony. Kedvezőbb a gyep aránya az országos átlaghoz képest. Összességében Hajdú-Bihar megye mezőgazdasága a magyar mezőgazdaság fontos tényezője, gabona-, ipari növény termesztése, takarmányhozamai, valamint állattenyésztése meghatározó.

A megyét nem lehet összefüggő egységnek kezelni, hiszen a termőhelyi feltételek alapján területileg öt eltérő adottságú tájegységre tagolódik.

Eszerint a Hajdúság kiváló adottságú területein a koncentráció, az intenzív szántóföldi növénytermesztés a meghatározó, amelyben kiemelkedő szerepe van a térség termelését integráló nagyüzemeknek.

A Tisza-menti tájegységre a gyenge, szikes talaj a jellemző, a fejlesztés a fenntartható fejlődésre irányul, nem mellőzve természetesen a ma is jól működő, a tájba illeszkedő gyógy- és olajnövények termesztését, valamint az ökológiai gazdálkodást.

Hajdú-Bihar megye dél-keleti, Nyírséghez csatlakozó Erdős-Puszták területein gyenge termőképességű homoktalajok találhatók, ez a gyümölcsstermesztés és erdőgazdálkodás szempontjából kiemelkedő adottságokat jelent.

Az Érmelléki területeken a kiváló talajadottságokból adódóan az intenzív szántóföldi és kertészeti ágazatnak magas színvonalon történik a művelése, de emellett a környezetbarát gazdálkodás lehetőségeit is figyelembe kell venni.

A fenti területeken változatos talajok alakultak ki, a legjobb minőségű termőtalajtól a szikes, homok területig minden megtalálható.

A jó takarmányellátottság miatt az egész megye területén magas színvonalú állattenyésztés folytatására van lehetőség.

A megye összes területének 58,1 %-a szántó, ennek átlagos AK értéke 22, a szóródás rendkívül nagy, 2-től 40 AK feletti értékig terjed. Ez utóbbi a Hajdúsági és Érmelléki területeken fordul elő, míg a másik három tájegységben a szántók minősége jelentősen elmarad ezektől. (Különösen a Nyírségi Erdős-Puszták peremvidékén /15,3 AK/ és a Tisza-mente szikes agyagos talajain /13,7 AK/).

A megye lakosságának életében és megélhetésében meghatározó jelentőségű a mezőgazdasági tevékenység. Több mint 30 ezer regisztrált lakos folytat termelő tevékenységet különböző gazdálkodási formában, akik mögött esetenként jelentős alkalmazotti, illetve eltartotti réteg van.

Magyarország és Hajdú-Bihar megye területi megoszlása művelési áganként hektárban és százalékosan

MŰVELÉSI ÁG MEGNEVEZÉSE	Magyarország		Hajdú-Bihar megye	
	ha	%	ha	%
Szántó	4 499 750	48,37	333 525	53,70
Kert	101 602	1,09	3 042	0,49
Gyümölcsös	95 449	1,03	4 049	0,65
Szőlő	105 882	1,14	2 534	0,41

Gyep	1 051 219	11,30	127 637	20,55
MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET	5 853 922	62,93	470 787	75,80
Erdő	1 769 597	19,02	62 839	10,11
Nádas	59 951	0,64	5 171	0,84
Halastó	32 006	0,34	5 634	0,91
TERMŐTERÜLET	7 715 476	82,94	73 644	87,66
Művelés alól kivett terület	1 587 487	17,06	76 625	12,34
ÖSSZES FÖLDTERÜLET	9 302 963	100,00	621 056	100,00

A 2012. évre a rendkívüli időjárási viszonyok voltak a jellemzők. A tél helyett a téli hónapokban késő őszi időjárás volt a jellemző, csapadék nélkül. A hólé és az eső hiánya miatt nyár elejére és öntözés hiányában katasztrófa közeli helyzet alakult ki. A szántóföldi terméseredmények az utolsó évtizedek leggyengébb produkciói, amit kimondottan a rendkívüli időjárás eredményezett.

A nyár közepén naponta dőltek meg az évszázados meteorológiai rekordok. Többször meghaladta a 40 °C-ot, amit a növényzet már nem tudott tolerálni.

Az október végén, illetve november hónapban lehullott csapadék az őszi vetésű növények számára megfelelő alapot biztosított egy jó vetőágy és ennek megfelelően jó vetések kialakítására.

A tavalyi száraz évet átlagos csapadéku enyhe ősszel zártuk, mely kedvezett az őszi gabonák és a repce fejlődésének. A 2012. év csapadékmérlege -133 mm volt a helyben szokásos mennyiséghez képest.

2013. január hónap időjárása az átlagosnál +1,5°C-kal magasabb középhőmérsékletű és csapadékosabb volt. Február hónap középhőmérséklete szintén meghaladta a sokévi helyi átlagot, és a csapadék is több volt a megszokottnál. Március hónap eddigi időjárása csapadékosabb és hűvösebb a megszokottnál.

A rendkívül száraz tavalyi vegetációs időszak után, az ez évi kiadós csapadék hatására a felső rétegekben megszűnt a vízhiány. A csapadékosabb tél, kora tavasz miatt a talaj felső rétege vízzel telítődött, a mélyebb fekvésű, legelő, kaszáló, sekélyen művelt gabona, illetve repce területeken megjelentek a belvízfoltok. A mélyen, illetve közép mélyen művelt, a téli csapadék befogadására előkészített területeken még nem okoz problémát a belvív. Az őszi kalászosokban és a repcében a belvizes foltok az emelkedő napi középhőmérséklet, talajhőmérséklet miatt egyre nagyobb problémát jelentenek mivel napról napra nő a kipusztulás veszélye. Nemcsak a felületi vizek okoznak problémát, hanem a vízzel telített levegőtlen talaj is, ami rontja a kiszórt fejtrágyák megfelelő hasznosulását. A szenvedő állományok fogékonysága jelentősen megnő a gyengültségi ún. diszpozíciós kórokozókkal szemben, valamint a kiritkult állományok teret adnak a gyomnövényeknek.

Az aktuális kora tavaszi munkákat többek között a szőlő és a gyümölcsfák metszését, a lemosó permetezéseket, a vetéseket sokfelé akadályozza a változékony, gyakran csapadékos időjárás.

A 2012. évi termesztés során az aszály túlnyomó részben meghatározó tényező volt a termésmennyiség szempontjából. Jelenleg a szántóterület mintegy 10%-án van öntözésére lehetőség, ezért hangsúlyozni kell az öntözés jelentőségét a termesztés biztonsága növelésének érdekében.

A tavaly őszi időjárás kedvezően alakult a gabona számára a vetést követő csapadék elősegítette az állományok kelését. A megye több pontján vizsgált állományokban kórokozók és károsítók megjelenését nem észlelték, a gyomnövények közül a T1 életformájú árvacsalán (*Lamium sp.*), tyúkhúr (*Stellaria media*), veronika fajok (*Veronica sp.*), a T2 életformájúak közül a sebforrasztó zsombor (*Descurainia sophia*), ragadós galaj (*Gallium aparine*) már ősszel megjelentek a ritkább állományokban. A szokásosnál enyhébb februári időjárás kedvezett a gabona és egyben a gabona gyomok fejlődésének. Az őszi kalászosok gyomirtásának kezdetére várható a fent említett gyomnövények megerősödése, ami a herbicides védekezés sikerességét befolyásolja. Jelenleg helyenként belvív okoz problémákat.

A gabona lisztharmat (*Blumeria graminis*) megjelenését a Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság munkatársai nem tapasztalták a szemlézett állományokban, de egy erőteljes felmelegedéssel járó kitavaszkodás kedvezhet a felszaporodásának. A levélfoltosságok közül a *Septoria sp.* csak szórványosan fordul elő az alsó leveleken, nagymértékű járványos felszaporodását az esős tavaszi időjárás elősegítheti.

A gabonafutrinka (*Zabrus tenebrioides*) kártételét évek óta nem tapasztalták, mivel a támogatási feltételek szigorúan előírták a vetésforgó betartását, ami az elszaporodásának nem kedvez.

A repcék jól átteleltek, az idén károsítók megjelenését még nem tapasztalták a Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság munkatársai. A március közepi erős lehűlést követően a felmelegedéssel együtt számolnak a repceszár ormányos (*Ceutorhynchus quadridens*) és a nagy repceormányos (*Ceutorhynchus napi*) tömeges betelepülésével a táblákra. A repcében gombabetegségek tüneteit még nem tapasztalták. A gyomosodásra az őszi kalászosoknál leírtak érvényesek.

A nem túl hideg téli, kora tavaszi időjárás kedvezett a károsítók áttelelésének. Az alma varasodás (*Venturia inaequalis*) ascospóráinak az érettségét vizsgálták az áttelelt levelekben található pseudotéciumokból. Megállapítható, hogy az ascusok egy része már érett és kétsejtű ascospórákat tartalmaz, tehát már fertőzőképes. A lisztharmat (*Podosphaera leucotricha*) fejlett primer fertőzések formájában van jelen a hajtásvégi „rojtos” rügyekben, de jelenleg nem lehet megbecsülni, hogy a mycélium milyen mértékben telelt át, mivel a március 14-én kezdődött erős lehűlés károsító hatását nem lehet még megbecsülni, akárcsak az okozott fagykár mértékét. Az állati kártevők a kultúrák korai fenológiai állapota miatt még nem jelentek meg. A metszést és lemosó permetezéseket a szeszélyes, esős tavasz nehezíti, akadályozza. A gyümölcsfák rügyei az enyhe februári időjárás miatt megduzzadtak, a barackosok virágrügyei megjelentek.

II. Szántóföldi növénytermesztés

A megye ökológiai adottsága szinte minden köztermesztésben termeszthető növény termelésének megfelel.

A vetésszerkezet főbb arányait tekintve megállapítható, hogy több éve állandó, bár 2003. évtől tovább nőtt a gabonafélék vetésterülete.

A szántó területek közel 70%-án gabonatermesztés, míg a maradék 30%-on ipari növények, zöldségfélék és szőlőtermesztés folyik. A megye főbb termesztett növényei: őszi búza, kukorica, cukorrépa, napraforgó és pillangósok.

Az elmúlt két évtizedben több növény teljesen kikerült a köztermesztésből, mint például a csicseriborsó, lencse, homoki bab, olajlenmag, rostkender és kendermag. Ugyanakkor több növény termesztése visszaszorult és ma már csak kisebb területen termesztik. Ilyen a rozs, burgonya, köles, pohánka (hajdina), fénymag (kanárimag), cikória, lóbab és a mustár.

Ezáltal sokkal szegényebbé vált a megye termesztett növényeinek palettája, ugyanakkor ezek hiánya gátolja az igazán optimális vetésszerkezet kialakítását. A termesztés egyoldalúvá vált, a közgazdasági lehetőségek szűkültek, a növényvédelmi gondok megnöttek (amerikai kukoricabogár) és egyre kevesebb élő munkaerőre van szüksége az ágazatnak.

A 2012. év fontosabb kultúráinak eredménye

Növényfaj	Termést adó terület összes (ha)	Betakarított terület (ha)	Termésátlag (kg/ha)	Betakarított összes termés (tonna)
Őszi árpa	8 159	8 159	3 818	31 151
Őszi búza össz.	64 788	64 788	4 088	264 853
ebből: durum búza	100	100	3 618	362
Tavaszi búza	100	100	3 478	348

Rozs	974	974	2 199	2 142
Tritikálé	4 834	4 834	4 276	20 670
Tavaszi árpa	2 786	2 786	3 189	8 910
Zab	4 409	4 409	3 102	13 677
Repce	2 245	2 245	2 116	4 750
Magborsó	1 869	1 869	2 455	4 588
Szalma betakarítás	86 050	86 050	1 566	134 754
Napraforgó (összes)	42 318	42 318	2 638	111 635
Napraforgó olajipari célra	40 634	40 634	2 647	107 558
Szója	1 263	1 263	1 463	1 848
Kukorica (szemes)	114 470	114 470	5 256	601 654
Burgonya	1 051	1 051	32 613	34 276
Cukorrépa	1 271	1 271	52 066	66 176

III. Gyümölcsstermesztés

A megyében a Nyírséggel határos térségben alakult ki gyümölcsstermesztés. A gyümölcsfajok közül az alma, meggy, szilva és köszméte a legjelentősebb.

Az utóbbi években a terület csökkenése tapasztalható. Az új telepítés nem tudta a szinten tartást biztosítani, különösen az utóbbi évben esett vissza a telepítési kedv. Ennek oka elsősorban az önköltség alatti felvásárlási árak kialakulása. Jelenleg a gyümölcsstermő terület mintegy 2.700 ha, azonban várható, hogy 1-2 éven belül 2.500 ha alá esik vissza.

Sáránd és Hajdúdorog térségében az intenzív gyümölcstüvelvények létesítése mellett hűtőházak is épültek, és megkezdődött a termelők integrálása.

A 2012. év a gyümölcsstermesztés szempontjából „fekete esztendő”-nek bizonyult. Április 9-ről 10-re virradó hajnalban erős fagy károsította az ültetvényeket, melynek hatására a termés egy része megsemmisült.

IV. Zöldségtermesztés

A zöldségtermesztésben a történelmi termőtájak – pl. Hajdúhadházi káposztatermelő, Monostorpályi zellertermelő, Álmosd, Bagamér, Újléta, Vámospércs, Létavértes tormatermelő tájegység – mellett a feldolgozóipar igényének kielégítésére a Hajdúsági Lőszhát öntözhető területein – Hajdúnánás, Hajdúdorog, Hajdúböszörmény, Kaba térségében – alakultak ki a zöldborsó, csemegekukorica, paradicsom termőterületek. Létavértes körzete több alapvető zöldség tekintetében meghatározó termesztési centrumnak tekinthető.

Megyénk zöldborsó és a csemegekukorica termesztése európai mérték szerint is meghatározó súlyú.

Jellemző volt Hajdú-Bihar megyére, hogy a szántóföldi zöldségtermesztés rendszerint 20.000 ha fölé emelkedett, azonban a növekedés 2004-ben megtorpant. Ugyanakkor a fogyasztási szokások változásának megfelelően egyre többen próbálkoznak az eddig kevésbé termelt, ugyanakkor egyre keresettebb zöldségfélékkel (brokkoli, padlizsán, cukkini, spárgatök, karfiol).

A 2012. évi rendkívüli forráság a zöldségtermesztőket is nehéz feladat elé állította. Elfogadható termést csak öntözéses viszonyok mellett tudtak produkálni, igaz ezzel a költségek jelentősen emelkedtek, de ennek hiányában nem lett volna termés. Az így létrejött terméseredmények is messze elmaradtak a megyére jellemző teljesítménytől.

V. Állattenyésztés

Az állattenyésztés a megye mezőgazdasági termelésének legnagyobb értékét adó ágazata, az alaptevékenységen belüli részaránya több mint 45%.

A megyében kerül megtermelésre a legtöbb tej, baromfi és juhhús, szarvasmarha hústermelésében a második, sertéshústermelésben a harmadik az országos rangsorban a megye.

A megyében a kistermelői állattartás szinte valamennyi állatfaj esetében csökkenő, visszaeső tendenciát mutat, legjobb esetben is stagnál, körzettől függően. Az alacsony vágóállatlétszám miatt keresleti piac van, azonban az árak ennek ellenére is többnyire alacsony szinten maradnak.

VI. Vadászat

A megyében 78 vadászatra jogosultat jelölt ki a vadászati hatóság. Az átlagos vadászterület nagyság 8.000 ha. A legkisebb vadászterület 2.600 ha-os, a legnagyobb pedig a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vadászterülete 56.000 ha.

A megye vadászterületei apróvadász területek, a mezei nyúl és a fácán minden vadászterületen megtalálható. Az apróvad szaporulatának az elmúlt év aszályos, korábban belvizes időjárása nem kedvezett és komoly problémát jelentett a fészkelés, és utónevelés időszakában a nádasok, fasorok „tisztítása”, ami a legtöbb esetben a tűzgyújtási tilalom ellenére gyújtogatásban nyilvánult meg, ami nemcsak az aktuális szaporulatot pusztította el, hanem ezen élőhelyek teljes felszámolódását eredményezte. A nagyvadfajok közül az őz szintén előfordul minden vadászterületen, de jelentős mértékben az utóbbi években felszaporodott a vaddisznó is.

A megyében fontos vadgazdálkodási jelentősége van a szigetszerűen előforduló dám populációnak.

A Hajdú-Bihar megyében lakó sportvadászok száma kb. 2.600 fő. A vadászati hatóság éves szinten kb. 500 fő külföldi állampolgár részére ad ki vadászati engedélyeket.

VII. Halászat, horgászat

Tógazdasági haltermelés 5.000 ha-on történik. Évente közel 3.000 tonna hal kerül lehalászásra. Legnagyobb részben közel 70%-ban pontyot, 21%-ban növényevő halat és 5%-ban ragadozó halat termelnek a megyében.

Itt található Európa legnagyobb édesvízi haltermelésére alkalmas egy egységben üzemelő tógazdasága, a Hortobágyi Halgazdaság Zrt., amelynek legnagyobb része a Hortobágyi Nemzeti Park területén van.

Figyelemre méltó a horgász egyesületek kezelésében lévő vízterületek nagysága is. 2012. évben 59 horgászegyesület közel 1.400 ha területen végzett horgászati tevékenységet. A jogosultak a kezelésükben lévő vízterületeket megfelelő módon és folyamatosan halasították. A haltenyésztők munkáját a horgászok nyugodt szórakozását, pihenését, a horgász-halász vizek halállomány készletét 65 hivatásos halászati ór biztosítja.

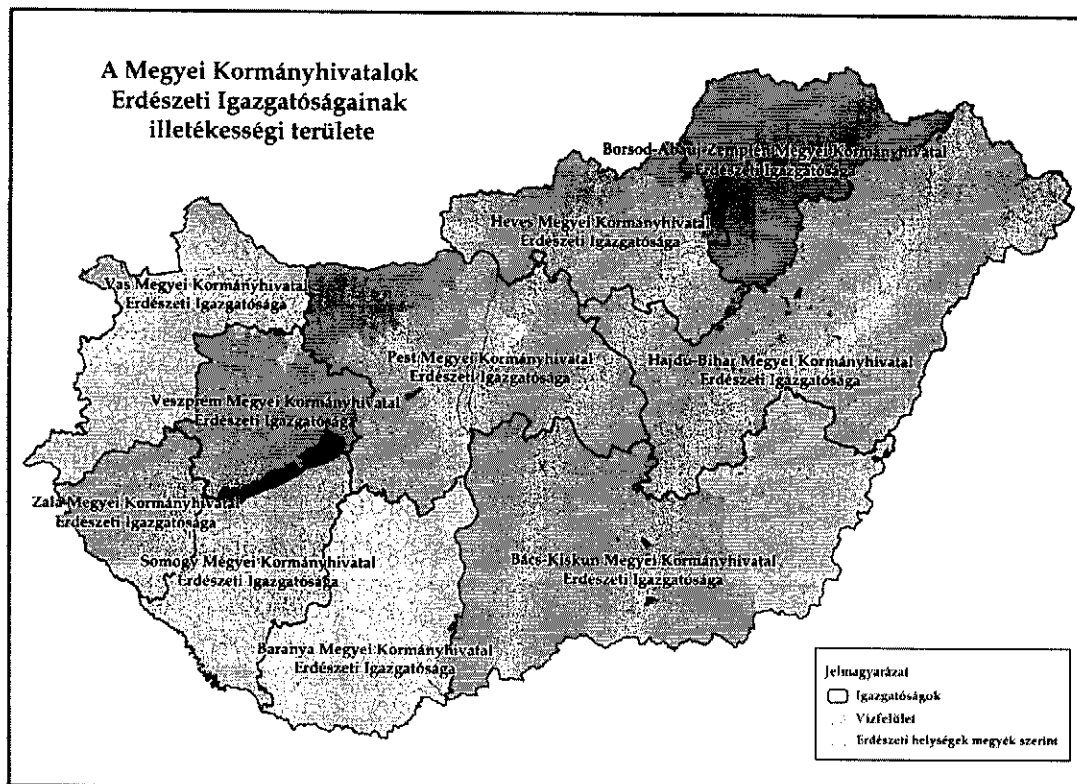
A 2013. évi csapadékmennyiség hatására az alacsony szinten lévő vízterületek vízszintje közeledik a halak életfeltételeihez, valamint a horgászathoz leginkább kedvezőhöz.

VIII. Erdőgazdálkodás

Hajdú-Bihar megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Jász-Nagykun-Szolnok megye területére terjed ki és magában foglal 10 erdőtervezési körzetet, amelyek az alábbiak.

1. Baktalórántházai
2. Debrecen-Halápi
3. Guthi
4. Hajdúhát-Bihari
5. Közép-Tiszai
6. Nyírbátori
7. Nyíregyházi
8. Rétköz-Beregi
9. Szatmár-Nagyecsed
10. Szolnok-Jászsági

A megyék területe összesen 1,8 millió ha, ami az ország területének közel 19%-a, amelyen mintegy 235.217 ha erdőterület található.

Hajdú-Bihar megye területe 621.000 ha, amelyből az Országos Erdőállomány Adattári nyilvántartásunk szerint 73.079 ha üzemtervezett erdő található, amelynek 47,39 %-a állami, 0,59 %-a közösségi és 52,02 %-a magántulajdonban van.

Az erdők közel 89 %-ára van nyilvántartásba bejegyzett erdőgazdálkodó, ahol tényleges erdőgazdálkodási tevékenység folyik, míg 11 %-a rendezetlen gazdálkodási viszonyú (tulajdonviszonya rendezett, azonban a törvényi kötelezettségének nem tett eleget). Hajdú-Bihar megyében jelenleg összesen 1.898 bejegyzett erdőgazdálkodó van nyilvántartva.

A rendezetlen gazdálkodási viszony legfőbb oka az osztatlan közös tulajdonban lévő erdők tulajdonosainak magas száma, ezáltal az egyes tulajdonostársak kis tulajdoni hányad miatti érdektelensége. A rendezetlen gazdálkodási viszonyú erdők aránya nem változott szignifikánsan az elmúlt időszakban. Az ingyenes állami földkimérés kapcsán sem oldódik meg az erdők vonatkozásában az osztatlan közös tulajdon problémája, az továbbra is a tulajdonostársak mindegyike tulajdonában marad. Ezen területek vonatkozásában az erdők állapotában további degradáció feltételezhető.

A megye erdőterületének 27 %-a akácos, 32 %-a kocsányos tölgyes, 11 %-a nemesnyáras, 16 %-a erdeifenyves faállománytípusba tartozik. Az utóbbi években az akác és a tölgy és hazainyáras állományok területének növekedése, míg a nemes nyár állományok területi arányának csökkenése figyelhető meg.

Az erdőgazdálkodó erdőgazdálkodási tevékenységet a körzeti erdőtervből készített erdőterv határozatban foglaltak szerint végezhet. Az erdőtervben előírt tevékenységek elvégzése esetén a tartamos azaz örökidőre fenntartható erdőgazdálkodás biztosított.

A megye 2012. évi fakitermelési adatai még nem állnak teljes körűen rendelkezésre, de megállapítható, hogy jelentős átrendeződés nem következett be a 2011. évi adatokhoz képest.

Hajdú-Bihar megyében az átlagos éves véghasználati lehetőség 1460,5 ha, amely mintegy 62 %-át (855,5 ha) használták ki az erdőgazdálkodók a 2012. évben.

A törzskiválasztó és növedékfokozó gyérítések tekintetében az éves átlagos lehetőség 2841,2 ha, amelynek 88 %-a került végrehajtásra. A tisztítások esetében az évi fahasználati lehetőség 1835,4 ha volt, amelynek 57 %-át hajtották végre az erdőgazdálkodók.

2012-ben 904,02 hektáron végezték el az erdőgazdálkodók a szükséges erdőfelújítási munkák sikeres első erdősítését, amely terület csaknem megegyezik a tárgyévben keletkezett erdőfelújítási kötelezettséggel.

A 2012. évben a tartós aszály nehezítette az erdőgazdálkodók és az Erdészeti Igazgatóság helyzetét. Általánosságban elmondható, hogy a végrehajtott erdősítések sikeressége elmaradt a kívánatostól. Jelentős mennyiségű pótlás, ismétléses pótlás előírására került sor. Természetesen az erdősítések sikerességében a termőhelyi tényezőkön túlmenően nagyon nagy szerepe van annak, hogy az egyes gazdálkodók milyen gondossággal végzik el a szükséges erdőművelési munkákat. Az utóbbi évekre jellemző helyenként igen magas vadlétszám jelentősen rontja az erdősítések sikerességét. Számos esetben nemcsak a lassan növő fafajokkal erdősített erdőrészeket bekerítése szükséges, hanem az akácos és nemesnyáras állományok védelme is indokolt vadvédelmi kerítéssel a jó minőségű állomány létrehozása érdekében. A 2010. évi viharkárok felszámolása nagy részben megtörtént.

Az erdőtelepítések első kivételének (nem erdőművelési ágban nyilvántartott földrészlet engedéllyel történő beültetése) száma a 2005-2009 közötti időszakhoz képest csökkent. A 2005-2009 évekre jellemző 300-600 ha-ról, 2011-ben 170,91 ha-ra, 2012-ben 359,21 ha-ra csökkent a telepítések első kivételének területe. A gazdák jelentős forráshiánya, az igen lassú pályázat elbírálási és támogatás kifizetési rendszer, valamint a terményárak emelkedése miatt számottevő növekedés a jövőben nem várható.

Nagy károkat okoz az erdőgazdálkodóknak az illegális fakitermelés. Elsősorban a tűzifa beszerzésére irányuló falopások az általánosak. A rendészeti hatóság, az erdészeti szakszemélyzet az állami és a magán erdőgazdálkodók következetes munkájának köszönhetően jelentős mértékű volt a felderített engedély nélküli fakitermelések száma. Az Erdészeti Igazgatóság Hajdú-Bihar megyében a 2012. évben mintegy 60 esetben indított eljárást engedély nélküli fakitermelés és haszonvétel miatt. Az európai uniós pályázatokhoz köthető tevékenységek értékelése:

Az Erdészeti Igazgatóság szakmai közreműködésével kifizetett támogatások Hajdú-Bihar megyére:
Erdőtelepítés: 350.000.000.- Ft (435 erdőgazdálkodó),

Erdészeti Potenciál helyreállítása: 62.200.000.- Ft (20 erdőgazdálkodó),
Nemzeti telepítés: 15.409.220.- Ft (15 erdőgazdálkodó),
Nemzeti felújítás: 10.236.000.- Ft (62 erdőgazdálkodó).

A megyében a 2012. évben közel 360 ha, az Európai Unió által társfinanszírozott erdőtelepítés valósult meg. Ennek jelentős része őshonos állomány, tölgy (235 ha) és hazai nyár (28 ha). Ezek a területek szántó, illetve rét/legelő művelési ágakban voltak hasznosítva korábban.

A folyamatban lévő erdőtelepítések, melyek uniós támogatással érintettek: 1.890 ha.

Az erdőtelepítési kedv a gazdálkodók körében az elmúlt évek adataihoz képest jelentős mértékben visszaesett. Ez egyrészt a mezőgazdasági területek felértékelődése, másrészt az ezzel arányban nem álló támogatási összegek stagnálása, harmadrészt a szigorú és többnyire túlszabályozott ellenőrzési jogi háttér miatt került sor, illetve a megyében nem áll rendelkezésre olyan mezőgazdasági földterület, amelynek hasznosítása erdőtelepítéssel kihasználható lenne, tekintettel arra elfogytak a gyenge, kis aranykorona értékű földterületek.

Bizonytalansági tényezőt jelent az EU költségvetése, mely a 2013. év végéig szól, és a 2014. évtől induló költségvetésben szereplő támogatási célprogramok még nem kerültek kiadásra.

IX. A megye állategészségügyre vonatkozó járványügyi helyzete

1. Szarvasmarha egészségügy

Összességében elmondható, hogy az évek óta stagnáló állományon belül jelentősen nőtt a húshasznú állományok aránya. Ez főleg az igen kedvező export lehetőségeknek köszönhető. Az elmúlt évi szárazság számos egészségügyi kockázatot rejtett magában, melyeknek kivédésére, több alaklommal felhívták az állattartók figyelmét az Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság a gazdaggyűléseken vagy a sajtón keresztül. A tejelő állományok esetében időszakosan visszatérő gondot okoznak az értékesítési problémák. Ennek fő oka az, hogy a megyében megtermelt tej mennyiségéhez képest csak töredékét képes feldolgozni a megyei feldolgozó ipar. Az FVO 2004 évi előírásainak való megfelelés alapján, Magyarország 2012. év végén kezdeményezte az Európai Bizottságnál az ország szarvasmarha-állományának gümőkör mentessé nyilvánítását, a döntés 2013. év őszére várható.

2. Sertés egészségügy

Több 2012. évi beruházás eredményeként a megyében található az ország sertésállományának több mint az egyharmada. 2013. évben várható, hogy meghirdetésre kerül az ország sertésállományának PRRS betegségtől való mentesítési programja, amelynek végrehajtása során jelentős feladat hárul majd a megyei sertéstartókra is. Magyarország 2012. év végén kezdeményezte az Európai Bizottságnál az ország sertésállományának Aujeszky-féle betegségtől való mentessé nyilvánítását, a döntés 2013. év őszére várható.

3. Juh egészségügy

Az elmúlt évekhez hasonlóan tovább csökkent a megye juh állományának száma. Ennek fő oka a kiszámíthatatlan exportpiacban keresendő. Mivel napjainkra a magyar bárány számára csupán az olasz piac maradt elérhető, ezért a vevők a felvásárlási áraikban gyakran ezt éreztetik. Sajnálattal módon ezt a helyzetet a 2012. évben meginduló török export sem tudta jelentősen befolyásolni.

4. Baromfi egészségügy

A tyúk és pulyka fajba tartozó állatokat tartó gazdaságokban tovább folytatódott a szalmonellózis elleni mentesítési programok végrehajtása. A korábbi években tapasztalt előrehaladás megtorpanni látszik. Ennek fő oka, hogy a további előmenetelnek elengedhetetlen feltétele lenne az állattartó épületek korszerűsítése, erre azonban az ágazatból nyerhető gazdasági eredmények nem biztosítanak kellő forrást.

A vízi szárnyas ágazatban azonban kedvező növekedés észlelhető, ennek fő oka, hogy a megyében ismét megkezdte működését egy vízi szárnyas vágóhid.

5. Ló egészségügy

Az elmúlt év folyamán a megyében, az országban talán egyedül álló módon, sikeresen lezajlott a köztenyésztésbe tartozó lovak transzponderes megjelölése, melyhez a Magyar Lótenyésztők Országos Szövetsége megyei felügyelőjének, az állatorvosi szolgálatnak és a települési önkormányzatoknak a példa értékű összefogására volt szükség. Magyarországon korábban a lovakat tüzes vassal bélyegezték. Állatvédelmi szempontok miatt át kellett térni a microchipnek a nyak bőre alá helyezésére, amellyel egyedileg válnak azonosíthatóvá a lovak.

6. Hal egészségügy

A halgazdaságok halállományát folyamatosan ellenőrzik koi herpesz-vírus betegségekre, és pontyfélék tavaszi virémiájára irányuló intézeti vizsgálatokkal. A nem, vagy nemcsak pontyot tartó halgazdaságok esetén a vizsgálatok a tartott fajokra veszélyt jelentő más betegségekre is kiterjednek.

7. Vad egészségügy

A vadállomány állategészségügyi helyzetét folyamatos monitoring vizsgálatokkal ellenőrzik. Ennek keretében a vaddisznó állományt a klasszikus sertéspestisre vonatkozóan ellenőrzik. Elsősorban szintén a vaddisznóra irányul a vadállomány gümőkór monitoring vizsgálata is, de ezt indokolt esetben más vadfajokon is elvégzik.

A vadászatra jogosultak az elejtett nagyvadak jelentős részét vadfeldolgozó üzemek felé értékesítik. A megyében vadfeldolgozó nem üzemel, de három vadbegyűjtő hely végez számukra felvásárlást.

Vadhús közvetlenül a fogyasztónak, kiskereskedelmi egységnek vagy vendéglátóhelynek történő értékesítésére a megyében két vadásztársaság szerzett jogosultságot.

8. Róka vakcinázás

A vadonélő hűsevők veszélyesség elleni csalétkes vakcinázása 2004 óta történik a megyében. A csalétkesbe rejtett vakcinák évente két alkalommal, a hajdúszoboszlói repülőtérrel kiindulva, repülőgépről kerülnek kiszórására a megye teljes külterületi részén.

Az immunizálás hatékonyság ellenőrzése érdekében a vakcinázási időszakokat követően a vadászatra jogosultaknak vadászterületük nagyságától függő számú rókát kell intézeti vizsgálat céljára kilőniük.

A vakcinázás megkezdését követően nem került háziállatban veszélyesség megállapításra.

A róka veszélyesség száma pedig 2005-ben a korábbi években szokásos mennyiség mintegy 15 %-ára esett vissza, 2006-tól máig pedig csak egyetlen alkalommal, 2009-ben, az országhatár 10 km-es sávján belül került a betegség megállapításra.

A veszélyesség állománycsökkentő hatásának megszűnése miatt a róka populáció megnőtt, és a rókák egyre gyakrabban bukkannak fel lakott területeken belül is. Ennek egyéb köz- és állategészségügyi vonatkozásai mellett fel kell hívni a figyelmet arra, hogy mivel a vakcinázást csak a külterületi részeken végzik az Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság, a lakott területeken megtelepedett rókák veszélyesség elleni védelmére nem biztosított.

Az elmúlt év során is jelentős forrásokhoz juthattak a megye állattartói a nemzeti és az uniós források által biztosított pályázatokból (állatjóléti, anyatehén, egyes állatbetegségek leküzdéséhez, a termék növelő beruházásokhoz nyújtott támogatások).

X. Állatvédelemmel kapcsolatos feladatok

A megye állattartással (is) foglalkozó mezőgazdasági üzemének tevékenységében az elmúlt évek folyamán az állatvédelem szempontjai egyre fokozottabban és egyre tudatosabban jutottak, jutnak érvényre. Ebben a folyamatban az állattartók a meglévő létesítményeik, illetve azok berendezéseinek részbeni vagy teljes átalakításával, korszerűsítésével igyekeztek megfelelni a jogszabályi és a piaci elvárásoknak. Ebben amellyel, hogy az állattartók felismerték és elfogadták az állatvédelem szükségszerűségét, jelentős mértékben szerepet játszott, hogy az állam a pénzügyi támogatások eszközével is segítette, segíti a gazdálkodókat céljaik megvalósításában. Ugyancsak jelentősnek mondható az Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság azon tevékenysége, mely a tervezés, kivitelezés fázisában végzett szakhatósági véleményezéssel, helyszíni szemlékkel, a

működés, működtetés során végzett ellenőrzéseivel segíti az állatvédelmi szempontokat is kielégítő állattartói tevékenységet.

2012. évben az Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság munkatársai 122 esetben vettek részt, állatvédelmi szempontokat is vizsgáló helyszíni szemlén, valamint 435 esetben adtak ki állatvédelmi szempontokat is figyelembe vevő szakhatósági véleményt, többek között állami támogatásokhoz, gazdasági épületek tervbírálataihoz, élőállat szállító járművek engedélyezéséhez, stb.

2012. év első féléve folyamán az EU előírásának megfelelően a megyében is megszűnt a még hagyományos ketrecekben történő tojótyúk tartás a 350 db feletti létszámú tojótyúkot tartó telepek esetében. Ebben az átállási folyamatban érintett termelők közül 4 termelő mélyalmos tartásra, 3 termelő feljavított ketreces tartásra tért át, míg 2 termelő a tyúkok létszámát 350 db alá csökkentve folytatja tovább a tenyésztést.

A korábbi évekhez viszonyítva a lúdágazatban az állományok száma jelentősen csökkent, ami a piaci viszonyok alakulásának a következménye.

Az egyéb gazdasági haszonállatok tartása során általában megfelelőek a viszonyok, bár még néha előfordulnak hiányosságok, pl. a termelők részéről - főleg a kis létszámú állományok esetében - bizonyos nyilvántartások vezetése terén, illetve a műszaki berendezések ellenőrzésének dokumentálása terén.

A megye vágóhidjain a rendelkezésre álló eszközök és építmények, mind az állatok mozgatására, mind a vágóhidakon történő elszállásolására megfelelnek az előírásoknak. Az állatszállítások fedettek, stabil karámmal, itató, mosórendszerekkel felszereltek, padozatuk megfelelő, csúszásmentes. A vágóhídi kábítás legtöbb helyen elektromos kábító-berendezéssel történik, egy helyen alkalmaztak szén-dioxidos kábítást. Az elektromos kábító-berendezések működésekor esetlegesen fellépő rendellenességek elhárítására azonnal intézkednek az üzemek. Az ellenőrzések alkalmával hiányosság az elmúlt évben nem volt tapasztalható.

A gazdasági célú állatszállítások állatvédelmi ellenőrzése is megtörténik, melynek során a szállítandó vagy a szállított állatok megfelelőségének, alkalmasságának ellenőrzésén túl a szállítóeszköz alkalmassága és a kötelezően előírt dokumentumok (szállítmányozói engedély, képesítési bizonyítvány, stb.) megléte és érvényessége is ellenőrzés alá kerül. 2012. év során az ellenőrzések kapcsán kirívó szabálytalanság nem történt.

XI. A mezőgazdasági szakigazgatási szervek felügyeleti és ellenőrzési tevékenységei

1. Élelmiszerlánc-felügyelet

A 2012. évben tovább folytatódott a sertés és szarvasmarha vágási adatokban évek óta tapasztalható csökkenő tendencia. Sertésvágás tekintetében az előző évhez képest 22%-kal, az öt évvel korábbi adatokhoz képest 48%-kal csökkent a megyében működő vágóhidakon levágott állatok száma. Szarvasmarha esetében az előző évhez képest 3,5%-kal, az öt évvel korábbi adatokhoz képest 24%-kal csökkent a megyében működő vágóhidakon levágott állatok száma. A baromfi vágási adatok kissé más tendenciát mutatnak, a broyler csirke vágási adatok, az előző évhez képest enyhe, 3%-os növekedést mutattak, bár az öt évvel korábbi adatokhoz képest így is 14%-os csökkenés tapasztalható (pulyka esetén 40%-os, vízi baromfi esetén 250%-os növekedés), azzal együtt, hogy ezen termékek összességében a csirke termékek mintegy felét teszik csak ki.

A 2012. évben befejeződött három vágópont építési munkálata, egyikük már működési engedéllyel is rendelkezik. Egy tejfeldolgozó kisüzem, egy kis húszüzem és öt tojáscsomagoló kisüzem kezdte meg működését a megyében.

A regisztrált élelmiszer előállító kistermelők száma a megyében az utóbbi 2-3 évben enyhén emelkedő tendenciát mutat. Jellemző, hogy az utóbbi időben regisztráltak többféle alaptermék előállítását végzik, míg korábban jellemzően egy alaptermék előállítására szakosodtak. A piacra jutást

megkönnyíti, ha olyan, eddig nem jellemző termékekkel - pl. kecsketej előállítása és értékesítése - jelentkeznek a piacon.

Megfigyelhető továbbá, hogy az alaptermékek mellett - baromfi-hús, tej, tojás - egyre többen foglalkoznak az alaptermékekből előállított, feldolgozott termékek előállításával és értékesítésével: húskészítmények, elsősorban füstölt áruk, szalonna, kolbász; tejtermékek, gomolya, túró, tejföl és vaj; befőttek, lekvárok.

Az értékesítést még mindig a közvetlen értékesítési forma jellemzi, a gazdaságból, a háztól, illetve a helyi és termelői piacokon zajlik, bár lehetőség lenne régióon belül kiskereskedelmi egységekben történő kistermelői áruk értékesítésére is. Az ezzel a lehetőséggel is élők száma nem jelentős és jellemzően a nyerstej értékesítésére korlátozódik. Ennek oka lehet, hogy e termék értékesíthető mennyiségének felső határa, valamint a tejtermelés hosszabb távon történő kiegyenlítetttsége, tervezhetősége, az értékesítés módja - nem kell feltétlenül csomagolni, hiszen tartályból, tej automatából - közvetlenül értékesíthető a vásárlók részére, kielégíti a kereskedelemben gyakran elvárt igényeket (azonos minőség, hosszabb távon elérhetőség, megvásárolhatóság, csomagolthoz képest alacsonyabb ár, stb.).

Bár a kistermelői termékek esetében is lehetőség van a termék csomagolására, ezen igényt további beruházással (csomagológép), illetve adminisztrációval (a csomagolt termékekre vonatkozó egységes jelöléssel kell ellátni) járna a kistermelők részéről.

Összességében elmondható, hogy a kistermelői élelmiszer előállítás és forgalmazás iránti kedv nem csökken, ennek egyik jele újabb piacok, termelői piac létesítése, illetve meglévő felújítása, korszerűsítése is a megyében.

A kistermelői élelmiszer-termelés, -előállítás és -értékesítés feltételeiről szóló 52/2010. (IV.30.) FVM rendelet hatálybalépését követően kezdetben csak lassan, az elmúlt évben azonban már jelentősen nőtt azon östermelők száma, akik a megtermelt nem állati eredetű alaptermékükből, feldolgozott élelmiszert állítanak elő. Csak a Debrecenhez tartozó területeken 20 kistermelői regisztráció történt egy év vonatkozásában: a kenyérsütéstől, a különböző zöldség-gyümölcs feldolgozásig.

A helyben megtermelt és értékesített élelmiszer számos előnyt jelent: munkahelyet a termelőnek, friss, adalékanyag-mentes, teljes értékű élelmiszert a fogyasztónak, környezetvédelmi terhelés csökkenést a szállítás kiküszöbölése miatt, közvetlen kapcsolatot az eladó és vásárló között.

Ökológiai gazdálkodás – öko termék előállítása területén, viszonylag kevés regisztrált ökológiai termék előállító működik a megyében, bár ez évben a zöldség - gyümölcs feldolgozó üzemek, főleg a hűtőipar jelezte, hogy ha nem is nagy mennyiségben, de ezzel is bővítené a termék skáláját.

Földrajzi árujelzős termékek a megyében a:

- hajdúsági torma – sajnos csak kistermelők dolgozzák fel a tormát, egy jelentősebb üzem évek óta nem üzemel,
- "Szikaranya" Alföldi kamillavirág – Balmazújváros, Herbária gyűjti és szárítja.

Ez évben kezdi meg működését néhány olyan pályázat segítségével épült üzem, amely alapvetően a környéken termelt mezőgazdasági termék (napraforgó), illetve gyümölcs feldolgozását fogja végezni: olajsajtoló üzem, szeszfőzde (bér és kereskedelmi főzés).

2. Talajvédelmi-, agrárkörnyezet-védelmi felügyelet

Hajdú-Bihar megye mezőgazdasága a talajtani és természeti adottságainak köszönhetően jelentős szerepet tölt be a megye gazdasági életében.

A megyében közel 540.000 ha művelés alatt álló terület található, melynek jelentős része, több mint fele kedvező adottságokkal rendelkező szántó művelési ágú terület.

A termőföld-, illetve a talajvédelem egyik fontos feladata ennek fenntartása, minőségének megóvása. Az elmúlt időszak alatt jelentős mértékben, évente mintegy 120-130 hektárral csökkent a mezőgazdasági művelés alatt álló terület nagysága. Ennek fele szántó művelési ágú terület, amelynek zöme nagyon jó minőségű mezőszéki talaj. Fontos feladat lenne a mezőgazdasági művelési ágú területek csökkenésének megállítása, de legalább is bizonyos fokú mérséklése, különös tekintettel a legértékesebb területekre.

A megye gazdálkodói a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet és a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni

védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV. 29) FVM rendeletben foglaltak alapján részben eleget tettek az adatszolgáltatási kötelezettségeiknek. Az elmúlt gazdálkodási évről elektronikusan és postai úton mintegy 3.000 gazdálkodó nyújtott be bevallást. A rendelet alapján azonban a nitrátérzékeny területen gazdálkodók száma ettől jóval több. Az elmúlt években rendszeresen tartott gazdatájékoztatók ellenére még mindig vannak olyan gazdálkodók, akik nem tesznek eleget a jelentési kötelezettségüknek.

Ezen hiányosságok részben a területalapú támogatást igénybe vevő gazdálkodók KM (kölsönös megfeleltetés) ellenőrzése során kerülnek napvilágra. A KM ellenőrzés során tapasztalt hiányosságok egy része, hogy a gazdálkodók a nitrátérzékeny területen nem rendelkeznek talajvizsgálattal és a tápanyag-gazdálkodást sem talajvizsgálatokra alapozottan végzik. Az egységes környezethasználati engedélyhez kötött és a nitrátérzékeny területeken üzemelő vagy engedéllyel rendelkező állattartó telepek trágyatárolóinak szigetelésére előírt határidő lejárt, amelyben a telepek zöme a jogszabályban előírtaknak eleget tett. Nem nitrátérzékeny területeken üzemelő vagy engedéllyel rendelkező telepek trágya tárolóinak kialakítására vonatkozó határidő, a hígtrágya tározó esetében 2014. január 1., az istállótrágya tározó esetében pedig 2015. december 22. Ezen telepek esetében a tározók szigetelése jelentős anyagi terhet jelent a gazdálkodóknak.

A mezőgazdaság hatékony működésének, az optimális, kiegyensúlyozott termésátlagok eléréséhez elengedhetetlenül szükséges a minőségi terméshozzávalók anyagok használata, ezért kiemelt fontosságú ezen anyagok rendszeres ellenőrzése, vizsgálata. Az elmúlt évi ellenőrzések alapján és az idej jelzések szerint problémák voltak és vannak a terméshozzávalók anyagok minőségével és hatóanyag tartalmával. Több esetben találtak az engedélyokiratban leírtaktól eltérő terméshozzávalók anyagot.

A probléma a magas nehézfém-tartalommal, illetve a hatóanyag-tartalommal volt, ezért kiemelt figyelmet kell fordítani ezen terméshozzávalók anyagok ellenőrzésére.

A termésbiztonság érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani a tápanyag utánpótlás megfelelő biztosítása mellett, a talajok optimális vízellátottságára. Jelenleg a talajok nedvesség állapota az őszi vetésű növények esetében elegendő. Az utóbbi évek szélsőséges időjárása megmutatta, hogy a tavasszal még ideális vízellátottság a nyári időszakban az aszály következtében vízhiányba fordulhat. Az aszálykárok mérséklése érdekében módosításra került a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet. A rendelet módosítása értelmében az aszálykár elhárítása érdekében egyenlő öntözésre szóló vízjogi üzemeltetési engedélyt lehet kérni.

3. Vetőmag-, szaporítóanyag felügyelet

Az őszi vetésű kultúrák jól átteleltek, mind a kalászosok, mind a repce. Az aktuális munkákat eddig el tudták végezni a termelők. Sajnos a kalászos vetőmag „felújítási arány” beállt egy alacsony szintre, ez határozza meg a kalászos vetőmag iránti keresletet is.

A mélyebb fekvésű területeken - a tél végi csapadék miatt – belvíz-veszélyes a helyzet. Emiatt a korai vetésű kultúrák (pl. zöldborsó) vetése március legvégétől hamarabb nem várható. Ez valószínűleg ezeknél a növényeknél legalább 2 héttel kitolódik, emiatt feltehetően a vetésszerkezet tovább egyszerűsödik. Az egyes tavaszi vetésű növények termelési kedvét a tavalyi takarmány kukorica árak és az idej tőzsdei kilátások nagyban befolyásolják, ahol visszafogott a kereslet, ott visszafogottabb a termelési kedv is (zöldborsó).

Összességében - bár az adatok feldolgozása még folyamatban van - a megye kalászos vetőmagtermesztő területe az elmúlt időszak mélypontja után enyhe növekvő tendenciát mutat. A hibrid kukorica és napraforgó vetőmag előállító területek esetében még csak területnővelési szándékról tudnak, a vetési időszak időjárási körülményei ezt is befolyásolhatják. További nehézség, hogy egyre nehezebb a termelők igényei szerinti öntözhető, egy tömbben lévő és izolálható területeket találni.

Hibrid növények tekintetében információink szerint a kurrens fajták vetőmagjai gyakorlatilag elfogytak, de más fajták még hozzáférhetőek. Az egyéb tavaszi vetőmagvak ellátása kiegyensúlyozott.

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal által kidolgozásra került – a megyét az elmúlt időszakban is érintő – GMO-val (genetikailag módosított élőlényekkel) kapcsolatos eljárási rend szerint várhatóan az idej évben is folytatódnak az ellenőrzések és vizsgálatok.

A szaporítóanyag vonalon a gyümölcsféléknél a piaci árak nagyban befolyásolják a telepítési kedvet. Ahol kedvezőek a talajviszonyok, ott inkább a szántóföldi kultúrákat termesztik, emiatt a termelés súlypontja inkább a nyírségi részre korlátozódott.

Erdészeti szaporítóanyag szempontból is hasonló a helyzet, a mezőgazdasági termények árai miatt csökkent a termelési kedv, helyileg itt is a nyírségi tájegység a jellemző. A megye más megyéket is ellát erdészeti szaporítóanyaggal, jellemzően nyárfával és akáccal.

4. Növényvédelmi-, növényegészségügyi felügyelet, növényi termék ellenőrzés

A növényvédőszer-használatból adódó kockázatok mérséklése és az okszerű, szakszerű használat általánossá tétele a növényvédelmi tevékenység hatósági ellenőrzésének fő célja. Ennek első lépése jelen időszakban a növényvédő szereket forgalmazó nagykereskedelmi egységek (8 db), a nagy- és kiskereskedelmi forgalmazást végző egységek (22 db), valamint a kiskereskedelmi egységek (62 db) ellenőrzése. Egy évben legalább egyszer a növényvédelmi felügyelő ellenőrzést végez a felsorolt kereskedelmi egységeknél, amely döntően a vegetációs időszak kezdetére esik, mivel ekkor töltik fel készleteiket a forgalmazó egységek. A forgalmazó tevékenységének (rendelkezik-e a megfelelő telep-, illetve működési engedéllyel, jelen van-e a szükséges képesítéssel és engedéllyel rendelkező személy, megfelelően történik-e a növényvédő szerek tárolása és szállítása), valamint a forgalmazott növényvédő szerek megfelelőségének ellenőrzése (címké, csomagolás, szavatosság, nyilvántartás, stb.) mellett kiemelt cél a növényvédőszer-hamisítások és illegális forgalmazások feltárása. Az unión belül az áruk szabad áramlását kihasználva hazánkban nem engedélyezett növényvédő szerek egyre nagyobb mértékben történő megjelenésére lehet számítani. Az engedélyezett növényvédő szerek szakszerű, biztonságos felhasználását szigorú okirati előírások szabályozzák, míg az illegális növényvédő szerek alkalmazása komoly kockázattal jár az élelmiszerbiztonságra, a környezetre és az emberi egészségre. Az illegális forgalmazás visszaszorítása összetett feladat, ebből adódóan ettől az évtől kezdődően közösen történik a Nemzeti Adó- és Vámhivatallal.

A tenyészidő kezdetével (március vége, április eleje) indul a termelők részéről a növényvédő szerek felhasználása, amelynek ellenőrzése a második lépése a hatósági eljárásoknak. Ennek elsődleges célja, hogy előmozdítsa a tagállamokban bevezetésre kerülő integrált növényvédelem, valamint a biztonságosabb alternatív növényvédelmi technológiák kidolgozását, ezáltal a növényvédő szerek használatából eredő környezetterhelés csökkentését. A megyében a növénytermesztéssel hivatásszerűen foglalkozók száma jelentős, több tízezerre tehető, ebből adódóan hatékony ellenőrzést csak kockázatbecslés alapján lehet végezni, melynek szempontrendszere jelenleg kidolgozás alatt van a szakmai irányító szerv részéről. Az élelmiszerbiztonsági szempontból megfelelő elsődleges élelmiszertermelés egyik alapeleme a helyesen megválasztott növényvédőszeres kezelések végrehajtása. Ennek ellenőrzését egyrészt a termőföldön a konkrét permetezések, másrészt a telephelyen a dokumentumok (pl. permetezési napló) adatainak vizsgálatával végzi a Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság.

Fontos eleme a termelők által alkalmazott növényvédelmi technológia megfelelőségének visszaellenőrzésére az éves élelmiszerlánc-felügyeleti tervben meghatározott mintavételek növényvédőszer-maradék tartalom vizsgálatára. A mintavételek egyrészt a forgalomba kerülő friss zöldség-gyümölcs tételekből, másrészt a termőhelyen közvetlenül betakarított termékekből történik. Az elmúlt évek átlagát tekintve 100 tételből 2-3 nem felelt meg az előírásoknak és kerül a forgalomból kivonásra. A mintavételek jelenleg is folynak kereskedelmi egységeknél, ahol az egyéb élelmiszerbiztonsági követelmények betartását is ellenőrzi a Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság.

A jogkövető magatartás elősegítése érdekében tájékoztatót készült a friss zöldség-gyümölcs forgalmazásában résztvevő élelmiszer-vállalkozók részére. Ebben összefoglalásra kerültek az uniós és hazai jogszabályok által előírt kötelezően alkalmazandó jelölési információk, amelyek a terméket kísérő dokumentumokon és a termékek csomagolási egységein elhelyezett címkéken kell feltüntetni.

A március és április hónapok a szaporítóanyagok forgalmazásának fő időszaka. A vegetatív szaporítóanyagok közül kiemelten kezelik a vetőburgonya forgalmazásának ellenőrzését. A fő cél az illegális vetőburgonya-kereskedelem visszaszorítása. A hatósági ellenőrzés megkezdésével forgalmazott vetőburgonya egyrészt fokozott növény-egészségügyi kockázatot jelent a zárlati károsítók terjesztése tekintetében, másrészt a vásárlók gyenge minőségű szaporítóanyagot felhasználva, illetve a fajtatulajdonosok az alacsony árak miatt anyagilag károsodnak. A hatósági ellenőrzés nélkül forgalmazott vetőburgonyára azonnal forgalmi korlátozást rendelünk el.

Debrecen, 2013. március 20.

.....

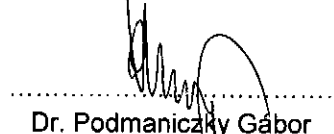

Gábor Edit Melinda
igazgató
Erdészeti Igazgatóság

.....

Dr. Tischler István
igazgató
Élelmiszerlánc-biztonsági és
Állategészségügyi Igazgatóság

.....

Kiss Zoltán Csaba
igazgató
Földművelésügyi Igazgatóság

.....

Dr. Podmaniczky Gábor
igazgató
Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság